

Utlåtande om precisering av tillämpningsområdet för den nya lagen om funktionshinderservice

Ärende: VN/24520/2023

Inlämnat via e-tjänsten utlåtande.fi 31.5.2024.

1. Remissinstansens organisation

Organisation

2. Anser ni att de mål som anges i 3 kap. i utkastet till regeringsproposition kan understödjas?

Nej

Om ni vill kan ni lämna kommentarer:

FDUV understöder målsättningen att trygga tillgodoseendet av rättigheter och tillgången till tjänster för personer med funktionsnedsättning. Dessvärre innehåller lagförslaget ändringar som gör att lagförslagets målsättningar som helhet inte är i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning CRPD. FDUV kan inte understöda målsättningarna i detta lagförslag eftersom de föreslagna ändringarna i praktiken leder till att systemet med subjektiva rättigheter för personer med funktionsnedsättning raderas. De föreslagna ändringarna i tillämpningsområdet försvårar möjligheten för personer med intellektuell funktionsnedsättning att få det nödvändiga stöd de behöver för att vara fullt delaktiga i samhället.

Enligt FDUV finns en stor risk att de föreslagna ändringarna leder till att situationen för personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning försämras. Särskilt orolig är FDUV för att tillgången till funktionshinderservice kommer att försämras för barn, unga, äldre med intellektuell funktionsnedsättning, personer med lindrig intellektuell funktionsnedsättning överlag samt för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta går emot den uttalade tanken om att den nya funktionshinderlagen ska hjälpa personer, som idag inte får stöd via lagen, att få tillgång till funktionshinderservice.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

FDUV ifrågasätter även att de hänvisningar till FN:s funktionshinderkonvention som ingick i den lagen som godkändes våren 2023 inte längre ingår i regeringspropositionen. Dessutom har hänvisningarna till delaktighet och ett självständigt liv på paragrafnivå strukits, även om dessa är centrala principer i FN:s funktionshinderkonvention. Dessa hänvisningar borde kvarstå på paragrafnivå för att styra implementeringen i en människovärdig riktning i funktionshinderkonventionens anda.

De föreslagna ändringarna kommer i praktiken att leda till att funktionshinderlagen blir en sparlag. Funktionshinderlagen består av subjektiva rättigheter samt av avgiftsfria tjänster för en ytterst utsatt grupp i samhället. Dessa tjänster är nödvändiga för att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett självständigt liv och vara fullt delaktiga i samhället.

Finansieringen av funktionshinderlagen minskar enligt förslaget med 60-70 miljoner euro i året från det som reserverats för funktionshinderservice i regeringsprogrammet. I lagförslagets målsättningar hänvisas även till att tryggheten av välfärdsområdenas möjligheter att finansiera reformen. FDUV påpekar att välfärdsområdenas svåra ekonomiska situation inte kan vara en grund för att försämra tillgången till subjektiva rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Målsättningen med preciseringen av tillämpningsområdet kan därför inte vara att uppnå inbesparingar på tjänster som ska garantera de grundläggande fri- och rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Även den starka betoningen på att tjänsterna för personer med funktionsnedsättning i första hand ska beviljas via socialvårdslagen är problematisk. Socialvårdslagens tjänster är behovsprövade och anslagsbundna samt saknar flera viktiga tjänster som förverkligar rätten till självbestämmande och delaktighet hos personer med funktionsnedsättning. De senare är grundläggande för att personer med intellektuell funktionsnedsättning ska kunna vara subjekt i sina egna liv.

FDUV ifrågasätter även att en av lagreformens ursprungliga målsättningar inte nämns i regeringspropositionen. I den redan godkända lagen om funktionshinderservice är en av målsättningarna att de personer som i dag ”faller mellan stolarna”, såsom personer med neuropsykiatrisk eller lindrig

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

intellektuell funktionsnedsättning, ska få service via lagen. Ingen motivering anges för denna förändring.

Med hänvisning till ovanstående kan FDUV inte godkänna förslaget till ändring i tillämpningsområde.

3. Leder de föreslagna ändringarna till att propositionens mål uppnås?

Nej

Om ni vill kan ni lämna kommentarer:

De föreslagna ändringarna kommer att försämra situationen för personer med funktionsnedsättning och därmed kan de ursprungliga målsättningarna med sammanslagningarna av funktionshinderlagarna inte nås.

De ursprungliga målsättningarna med funktionshinderlagsreformen - att förbättra jämlikheten mellan personer med funktionsnedsättning och det omgivande samhället samt jämlikheten mellan funktionshindergrupper - uppnås inte genom att minska på finansieringen eller genom att ersätta funktionshinderservice med tjänster i den allmänna lagstiftningen. I lagförslaget nämns även att en del personer som idag får tjänster via handikappservicelagen inte kommer att få service via den nya funktionshinderlagen. Det här är minst sagt problematiskt för en lagreform vars syfte har varit att förbättra situationen för personer med funktionsnedsättning.

I den redan godkända lagens tillämpningsområde ingår en definition på en person med funktionsnedsättning som utgår från FN:s funktionshinderkonvention. FDUV ifrågasätter att den här definitionen inte längre ingår i lagförslaget och att den har ersatts av en allmän beskrivning som öppnar upp för tolkningar. Det här kommer att leda till ojämlik behandling av personer med funktionsnedsättning. I tillämpningsområdet saknas dessutom helt och hållet hänvisningen till den sociala modellen, enligt vilken funktionsnedsättning är relaterad till de hinder som hen möter i samhället, och som är en av grundpelarna i FN:s funktionshinderkonvention.

FDUV förhåller sig även kritiskt till att omnämmandet av den sociala begränsningen i funktionsförmågan inte längre ingår tillämpningsområdet,

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

även om den finns omnämnd i motiveringarna. Det här innebär att situationen för personer med lindrig intellektuell funktionsnedsättning och personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar inte förbättras. För att trygga dessa personers rätt till nödvändig hjälp och stöd bör den sociala begränsningen i funktionsförmågan ingå på paragrafnivå i tillämpningsområdet. Den sociala begränsningen i funktionsförmågan ingår däremot i den redan godkända lagens tillämpningsområde och därför svarar den bättre mot de ursprungliga målsättningarna för reformen. Om inte de här personerna får tillgång till funktionshinderservice leder det på lång sikt till att deras stödbehov växer och att samhällets kostnader ökar, till exempel inom barnskyddet. Tjänsterna inom den allmänna lagstiftningen är dessvärre oftast inte tillräckliga eller lämpliga för personer med lindrig intellektuell funktionsnedsättning och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Samtidigt saknar denna målgrupp resurser att själva hävda sin rätt till exempel genom rättelseförfarande. Lagförslaget leder enligt vår bedömning till att ett fler personer med funktionsnedsättning blir så kallade "mellanfallare".

FDUV anser även att det är problematiskt att den etablerade rättspraxisen kring tjänsternas avgiftsfrihet inte skulle beaktas i bedömningen av klientens intresse när valet av vilken lag som ska tillämpas görs. Det här kan i värsta fall leda till att personer med funktionsnedsättning i allt högre grad hänvisas till socialvårdslagens tjänster som är avgiftsbelagda. Personer med intellektuell funktionsnedsättning har ofta små inkomster och en situation där de inte har råd att ta emot service får inte uppstå. FDUV:s uppfattning är att nedsättningen och efterskänkningen av klientavgifter fungerar dåligt i välfärdsområdena. Den föreslagna bestämmelsen innebär också att Finland avviker från normaliseringsprincipen, enligt vilken alla ska ges möjlighet att leva så likt andra som möjligt och att personer med funktionsnedsättning därmed inte ska behöva betala för tjänster de behöver på grund av sin funktionsnedsättning. För personer med intellektuell funktionsnedsättning är stödbehovet ofta livslångt, vilket innebär att de inte har samma möjligheter som andra att trygga sin utkomst.

I praktiken leder förslaget dessutom till att rättsskyddet för personer med funktionsnedsättning försämras. Det kommer att bli svårare för personer med lindrig intellektuell funktionsnedsättning att komma inom ramen för funktionshinderlagen. Personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer lever ofta i en ansträngd situation och har nödvändigtvis inte resurser eller möjligheter att försvara sina rättigheter och driva långa rättsprocesser.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

FDUV arbetar för frihet, delaktighet, utveckling och valmöjligheter för alla
– också för dem som behöver stöd i vardagen.

4. Anser ni att de bestämmelser som betonar prioriteringen av tjänster enligt den primära lagstiftningen kan understödjas? (2 § i lagen om funktionshinderservice)

Nej

Om ni vill kan ni lämna kommentarer eller lägga till ett ändringsförslag:

Enligt FDUV äventyrar de föreslagna bestämmelserna tillgången till nödvändiga och lämpliga tjänster som personer med funktionsnedsättning behöver.

I lagförslaget ingår flera bestämmelser som betonar tillämpningen av allmän lagstiftning. Enligt lagförslaget ska funktionshinderlagen tillämpas endast om tjänsterna i den primära lagstiftningen inte är lämpliga och tillräckliga. Vidare ska funktionshinderlagen tillämpas när servicen inte kan ordnas enligt den primära lagstiftningen och när behovet av hjälp och stöd avviker från det normala behovet i det livsskede personen befinner sig i. I motiveringarna nämns även att den verkliga tillgången till tjänster inte ska påverka valet av lagstiftning. Dessa förslag är problematiska ur flera synpunkter.

Den starka betoningen på att tjänsterna för personer med funktionsnedsättning ska beviljas via den primära lagstiftningen kan i praktiken leda till att de blir utan det nödvändiga stöd de behöver och att deras grundlagsenliga rätt till social trygghet äventyras. Tjänsterna i socialvårdslagen är behovsprövade och anslagsbundna och är därmed bundna till välfärdsområdenas ekonomiska situation. Välfärdsområdena har redan idag svårigheter med att förverkliga socialvårdstjänsterna i praktiken. Tjänsterna i funktionshinderlagen är däremot subjektiva rättigheter som ska beviljas oberoende av välfärdsområdenas ekonomiska situation. Utgångspunkten i lagförslaget är att om tjänsterna i den allmänna lagstiftningen i teorin är tillräckliga och lämpliga ska den lagstiftningen tillämpas i första rum. I och med att tjänsterna i socialvårdslagen är anslagsbundna kan det hända att välfärdsområdena inte har råd att ordna de tjänster som en person med funktionsnedsättning behöver. Inte ens den faktiska tillgången till dessa tjänster behöver beaktas när beslut om service fattas enligt motiveringarna. De här bestämmelserna kan därmed leda till att personer med funktionsnedsättning hamnar i ett limbo där de inte har rätt till tjänster enligt funktionshinderlagen samtidigt som socialvårdslagens tjänster inte förverkligas i praktiken. Även formuleringen ”inte kan ordnas” möjliggör en situation där välfärdsområdena kan välja att ordna nästan alla tjänster för personer med funktionsnedsättning med stöd av socialvårdslagen.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

Den starka betoningen på att den allmänna lagstiftningen ska tillämpas i första hand beaktar inte heller det individuella behov av stöd och hjälp som personer med funktionsnedsättning behöver på grund av sin funktionsnedsättning. I lagen om funktionshinderservice ingår flera tjänster som är avgörande för full delaktighet i samhället och som inte överhuvudtaget existerar i socialvårdslagen. Socialvårdslagen är inte heller utformad för att förverkliga alla de rättigheter som finns i FN:s funktionshinderkonvention. I funktionshinderlagen ingår tjänster som personlig assistans, träning, särskilt stöd för delaktigheten, stöd i att fatta beslut och krävande multiprofessionellt stöd som personer med intellektuell funktionsnedsättning nödvändigt behöver för att kunna vara fullt delaktiga i samhället. För att förstå stödbehovet hos personer med intellektuell funktionsnedsättning behövs dessutom det särskilda specialkunnande som finns inom funktionshinderservicen. De föreslagna bestämmelserna innebär dessvärre att särskilt personer med lindrig intellektuell funktionsnedsättning i högre grad än tidigare hänvisas till socialvårdslagens tjänster. Personer med lindrig intellektuell funktionsnedsättning har ett fortgående, men ej nödvändigtvis dagligt eller synligt, behov av stöd. Inom socialvårdslagen finns inte lämpliga tjänster för att svara på deras behov. Dessa bestämmelser underlättar därmed inte heller situationen för de funktionshindergrupper som idag haft svårigheter att få lämpliga tjänster med stöd av handikapps- och specialomsorgslagen.

Enligt lagförslaget bestämmer inte FN:s funktionshinderkonvention enligt vilken lagstiftning funktionshinderservice ska beviljas. Emellertid konstaterar FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning i den allmänna kommentaren nummer 5 gällande artikel 19 att personer med funktionsnedsättning har rätt till särskild service så att de ska kunna vara fullt delaktiga i samhället och delaktiga på alla olika livsområden. Att begränsa tillgången till särskild service för personer med funktionsnedsättning på det sätt som lagförslaget gör är därmed inte förenligt med andan i funktionshinderkonventionen.

FDUV frågar sig även hur bedömningen av servicebehovet kommer att genomföras i praktiken och vi befarar att de föreslagna bestämmelserna kommer att skapa flaskhalsar och mer byråkrati för beslutsfattarna (och stödbehövande) vid beviljande av service. Hur organiseras arbetsfördelningen mellan socialvården och funktionshinderservicen när det gäller bedömningen av servicebehovet för personer med funktionsnedsättning? Ska varje enskild ansökan kring till exempel färdtjänst, träning och personlig assistans först behandlas av ett bedömningsteam som bedömer om tjänsterna i socialvårdslagen är tillräckliga och lämpliga? Tjänstemännen är ansvariga för besluten som fattas, men hur relateras detta ansvar till en situation där en tjänsteman som inte har kunskaper om funktionshinderfrågor fattar beslut om

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

att personen med funktionsnedsättning hänvisas till den allmänna socialvårdslagens tjänster? Räcker kunnandet inom exempelvis vuxen socialt arbete till för att göra bedömningen om vilka tjänster som är tillräckliga och lämpliga för en person med funktionsnedsättning? FDUV oroar sig för att de föreslagna bestämmelserna leder till att det praktiska arbetet kring bedömningen av servicebehovet försvåras, att beslutsprocesserna kommer att dra ut på tiden och att kunnandet på allmän nivå inte är tillräckligt för att avgöra när socialvårdslagens tjänster är lämpliga för att stödbehovet hos en person med funktionsnedsättning.

FDUV:s helhetsbedömning är att det i praktiken blir svårare för personer med intellektuell funktionsnedsättning att få service via funktionshinderlagen i och med att de kommer att hänvisas till socialvårdslagen där det inte finnas tillräckliga eller lämpliga tjänster för att svara på deras stödbehov. Det här kommer i praktiken att leda till att det krävs besvärs- och rättsprocesser för personer med funktionsnedsättning att komma inom ramen för funktionshinderlagen. Personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer kommer inte ha de förutsättningar eller resurser som behövs för att kräva sina lagstadgade rättigheter till nödvändigt behov av stöd och hjälp enligt funktionshinderlagen. I detta lagförslag lägger större ansvar på individiden att själv driva sitt ärende och kräva service, vilket rimmar illa med en målgrupp där utmaningarna hänför sig till personens kognitiva förmåga. FDUV anser att lagförslaget saknar det stöd som finns i specialomsorgslagen idag, och som är nödvändiga för att personer som har kognitiva funktionsnedsättningar ska kunna ta del av samhället.

5. Anser ni att förslaget till bestämmelse om behov som avviker från det normala enligt livsskedet kan understödjas? (2 § i lagen om funktionshinderservice)

Nej

Om ni vill kan ni lämna kommentarer eller lägga till ett ändringsförslag:

FDUV anser att bestämmelsen är problematisk och att den kommer att försvåra situationen särskilt för barn, unga och äldre med intellektuell funktionsnedsättning samt för deras familjer.

Det normala behovet i ett visst livsskede kan vara svårt att definiera särskilt när det gäller familjer som har barn med intellektuell funktionsnedsättning. Utvecklingen hos barn med intellektuell funktionsnedsättningen är inte heller jämförbar med barn utan funktionsnedsättning. Stödbehovet hos familjer som har barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning är ofta omfattande och långvarigt, vilket inte kan räknas som vanligt föräldraansvar.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

Bestämmelsen kommer därmed ytterligare försvåra vardagen för dessa familjer när de inte får tillgång till det specialkunnande och individuella stöd de behöver för att klara vardagen. Tjänster såsom kommunikationsträning, pedagogisk handledning och kortvarig omsorg har en viktig förebyggande effekt som underlättar den redan belastande vardagen för dessa familjer. För att inte tala om vilken betydelse dessa tjänster har för att utveckla och upprätthålla färdigheter såsom att stöda självständighetsprocessen hos barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning. Avsaknaden av dessa tjänster har långtgående följder för hela familjen som kommer att leda till att fler föräldrar kommer att utebli från arbetslivet och sociala sammanhang. FDUV befarar att den här bestämmelsen på långt sikt leder till att behovet av tyngre och dyrare tjänster ökar när rätt stöd inte ges i rätt tid.

Situationen för äldre med intellektuell funktionsnedsättning förväntas också bli sämre. FDUV påminner om att personer med intellektuell funktionsnedsättning lever med funktionsnedsättningen hela livet, vilket innebär att de redan från början befinner sig i en sämre position gentemot majoritetsbefolkningen då det gäller möjligheter att utvecklas, utbilda sig, trygga sin egen utkomst samt skapa nätverk som kan stöda en på ålderns höst.

6. Anser ni att preciseringen av förhållandet mellan klientens intresse och avgiftsfriheten kan understödjas? (4 § i socialvårdslagen)

Nej

Om ni vill kan ni lämna kommentarer eller lägga till ett ändringsförslag:

FDUV understöder inte preciseringen av förhållandet mellan klientens intresse och avgiftsfriheten. Enligt FDUV:s uppfattning har man i beredningen missförstått både likabehandlings- och normaliseringsprincipernas grundläggande innebörd.

Enligt lagförslaget skulle inte längre tjänsterna avgiftsfrihet vara en grund för att tillämpa funktionshinderlagen i enlighet med gällande rättspraxis. FDUV understöder inte detta förslag, eftersom det ytterligare försämrar situationen för personer med intellektuell funktionsnedsättning, som redan befinner sig i en sårbar position. Personer med intellektuell funktionsnedsättning har ett ofta livslångt behov av stöd och är beroende av det stöd de får från samhället. Många har dessutom små inkomster och inte heller samma möjligheter som personer utan funktionsnedsättning att trygga sin utkomst.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

Tillgången till avgiftsfri funktionshinderservice är därmed en avgörande förutsättning för att personer med intellektuell funktionsnedsättning ska kunna leva ett självständigt liv och vara delaktiga i samhället. Enligt FDUV:s bedömning underminerar förslaget i praktiken normaliseringsprincipen som varit en av grundbultarna i den finländska socialpolitiken. Principen bygger på att personer med funktionsnedsättning ska ha likvärdiga förutsättningar som alla andra att vara aktiva medborgare i samhället. Stödbehovet som uppstår på grund av funktionsnedsättningen har samhället därför svarat på med avgiftsfria och subjektiva rättigheter.

FDUV ifrågasätter därmed att lagförslaget frångår en av de grundläggande principerna som möjliggjort ett självständigt liv, delaktighet och deltagande i samhället för personer med funktionsnedsättning. FDUV motsätter sig starkt ett lagförslag som enligt vår tolkning syftar till att nedmontera systemet med subjektiva rättigheter.

7. Anser ni att den så kallade skyddsbestämmelsen, som kompletterar bestämmelserna i klientavgiftslagen, kan understödjas? (2 § 4 och 5 mom. i lagen om funktionshinderservice)

Nej

Om ni vill kan ni lämna kommentarer eller lägga till ett ändringsförslag:

Den här bestämmelsen löser inte de problematiska konsekvenser som beskrivits ovan som uppstår när personer med funktionsnedsättning i allt högre grad kommer att hänvisas till socialvårdslagens avgiftsbelagda tjänster.

Över lag används inte efterskänkning och nedsättning av klientavgifter tillräckligt av välfärdsområdena och många får inte heller information om denna rättighet. FDUV känner till fall där anhöriga gått in och börjat betala fakturor för att förhindra att personen med funktionsnedsättning utsätts för betalningsanmärkningar. Trots uppmaningar har välfärdsområdena inte i dessa fall uppfyllt sina rådgivningsskyldigheter att informera om möjligheten till nedsänkning av avgifter.

FDUV anser att det bästa sättet att garantera avgiftsfri, nödvändig och lämplig service för personer med intellektuell funktionsnedsättning är att

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

trygga deras rätt till de subjektiva tjänsterna i funktionshinderlagen, vilket detta lagförslag inte gör.

8. Om ni önskar kan ni framföra andra synpunkter på propositionen.

FDUV framhåller att situationen för personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer skulle försämrats om detta lagförslag godkänns av riksdagen.

FDUV:s bedömning är att antalet mellanfallare kommer att öka och att särskilt barn, unga och äldre med intellektuell funktionsnedsättning och personer med lindrig intellektuell funktionsnedsättning överlag kommer att bli utan det stöd de behöver. Den starka betoningen på den primära lagstiftningen, där det inte finns lämpliga tjänster för personer med funktionsnedsättning, kommer att förändra vardagen för många med funktionsnedsättning. Deras möjligheter till full delaktighet, självbestämmande och jämlikhet kommer att försämrats när de inte får tillgång till de tjänster som de behöver på grund av sin funktionsnedsättning. Att dessutom öka den ekonomiska bördan för dessa personer genom att i högre grad än tidigare hänvisa dem till socialvårdslagens avgiftsbelagda tjänster, i strid mot gällande rättspraxis, är också en utgångspunkt som FDUV ifrågasätter starkt.

Läget förvärras ytterligare av välfärdsområdenas ansträngda ekonomiska situation samt planerna på stora nedskärningar i socialvården med 100 miljoner. I dagsläget har välfärdsområdena stora utmaningar med att ordna socialvårdstjänster. Dessutom planerar regeringen nedskärningar i social- och hälsovårdsorganisationernas finansiering. Dessa organisationer spelar en central roll i det förebyggande arbetet och stöder utsatta grupper att få sin röst hörd, vilket behövs i tider när nedskärningar drabbar just dessa grupper. FDUV är kritiskt till att regeringen i denna situation väljer att försvaga servicen för personer med funktionsnedsättning samtidigt som finansieringen av funktionshinderservicelagen minskar med 60-70 miljoner euro.

FDUV vill även kommentera vikten av att lagförslag översätts i sin helhet till svenska och att svenskspråkiga har likvärdiga möjligheter att höras i samband med lagberedningar. Lagförslaget skickades på utlåtanderunda 12.4.2024 och då fanns endast vissa delar översatta till svenska. Först 10.5.2024 publicerades översättningen av regeringspropositionen i sin helhet på svenska. Trots detta gavs det inte någon tilläggstid för svenskspråkiga att lämna ett

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

utlåtande. Det här förfarandet försvårar möjligheterna för den svenskspråkiga befolkningen att ta ställning till lagförslag. I anvisningarna för hur det svenska språket ska beaktas i höranden vid Författningsberedning (i en anvisning som enbart finns på finska) framgår det tydligt att material ska översättas till svenska när det är av stor betydelse för den svenskspråkiga befolkningen, till exempel när det gäller förslag till bestämmelser om genomförande av de grundläggande rättigheterna. FDUV påpekar att ifall den slutgiltiga översättningen publiceras i ett senare skede bör svenskspråkiga få tilläggstid att lämna ett utlåtande, särskilt när det gäller lagstiftning som har betydelse för den svenskspråkiga befolkningen såsom funktionshinderlagen. Tilläggstiden behövs för att svenskspråkiga på likvärdiga grunder ska kunna bli hörda och bilda sig en helhetsuppfattning om lagförslag.

FDUV vill även påtala att den svenska översättningen av lagförslaget innehåller översättningsmissar som ger en felaktig bild av förslaget. På flera ställen har handikappservicelagen (på finska vammaispalvelulaki) felaktigt översatts till specialomsorgslagen. I den finska versionen av regeringspropositionen står följande på sidan 30: ”Yleispalveluiden ensisijaisuudesta suhteessa vammaispalveluihin on säädetty jo voimassa olevassa lainsäädännössä, mutta maksuttomuutta koskevan täsmennyksen myötä on mahdollista, että nykyisin vammaispalvelulain mukaisten palveluiden piirissä olevista pieni osa voisi ohjautua ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palveluiden piiriin.”

I den svenska översättningen s. 22 finns motsvarande mening översatt enligt följande: ” Det föreskrivs om den allmänna servicens primära ställning i förhållande till funktionshinderservice redan i gällande lagstiftning, men den precisering som gäller avgiftsfrihet gör det möjligt att en liten del av dem som i nuläget omfattas av service enligt specialomsorgslagen kan hänvisas till service enligt den primära lagstiftningen.” Översättningen är felaktig och ger svenskspråkiga läsare en missvisande bild av lagförslagets konsekvenser. Översättningarna måste i det här avseendet korrigeras.

Reformen av funktionshinderlagstiftningen är ett led i att implementera FN:s funktionshinderkonvention och därmed stärka självbestämmanderätten och öka delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. FDUV bedömer att dessa målsättningar inte kan uppfyllas om det föreslagna tillämpningsområdet träder i kraft. Tvärtom ser FDUV stora risker med lagförslaget och befarar att marginaliseringen av personer med intellektuell funktionsnedsättning och deras familjer kommer att öka. Den redan godkända lagens tillämpningsområde svarar mycket bättre mot lagreformens målsättningar och andan i FN-konventionen.

FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

FDUV anser sammanfattningsvis att rättigheterna för personer med intellektuell funktionsnedsättning tryggas bäst genom att regeringens förslag till preciseringar i tillämpningsområdet förkastas och att den redan godkända lagens tillämpningsområde träder i kraft utan ändringar.

FDUV vill även uppmärksamma vikten av uppföljning, utvärdering och tillsyn av hur lagen fungerar i praktiken. FDUV efterlyser därför en ordentlig uppföljningsmekanism och att funktionsrättsorganisationerna involveras i utvärderingen av hur lagen fungerar, när den väl trätt i kraft. Vid behov måste brister korrigeras omgående för att garantera att lagstiftningen de facto garanterar allas rätt till ett gott liv på lika villkor.

FDUV är en riksomfattande intresseorganisation för svenskspråkiga personer med intellektuell eller liknande funktionsnedsättning och deras närstående. Förbundet representerar tio lokalföreningar samt riksföreningen för personer med intellektuell funktionsnedsättning Steg för Steg. FDUV har ca 2900 medlemmar, men betjänar närmare 5000 personer runt om i Svenskfinland.

Helsingfors 31.5.2024

Annette Tallberg-Hahtela
verksamhetsledare

Vanessa Westerlund
sakkunnig inom påverkansarbete

FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A, FI-00250 Helsingfors
09 434 23 60 | fduv@fduv.fi

Storalånggatan 60, FI-65100 Vasa
06 319 56 52 | fduv.vasa@fduv.fi

FDUV arbetar för frihet, delaktighet, utveckling och valmöjligheter för alla
– också för dem som behöver stöd i vardagen.